

RUOŠTIS KUNIGU – Į TELSĪUS

Katalikų dvasininkų rengimo centro Žemaitijoje titulą susigrąžino senieji Telšiai. Prabėgus beveik pusei amžiaus, čia vėl atkurta kunigų seminarija.

— Tai be galo svarbus įvykis Lietuvos katalikų bažnyčios gyvenime, — sako buvęs seminarijos auklėtinis, jo ekselencija Telšių vyskupas Antanas Vaičius. — Lietuvos Respublikos gyvavimo laikotarpiu katalikų dvasininkus rengė trys kunigų seminarijos. 1940 metais jose mokėsi per tris šimtus žmonių. Uždarius dvasininkų mokyklą Telšiuose ir Vilkaviškyje, Kauno tarpdiecezinė seminarija nepajėgė aprūpinti kraštą kunigais. Ypač sunkioje padėtyje atsidarė Žemaitijos tikintieji. Baigiantis karui, daug Vakarų Lietuvos dvasiškų, bijodami, kad nepasikartotų 1941 metų birželio 14 dienos vėžimai, pasitraukė į Vakarus. Tie, kurie nepalikę Tėvynės, susilaukė sunkios tremtinio dalios. Net 86 Žemaitijos kunigai pateko į represuotųjų sąrašą, o grįžę iš lagerių į gimtinę anksti mirė. Šiuo metu net 73 Žemaitijos parapijos neturi savo kunigo. Jas aptarnauja dvasiškiai iš kaimyninių parapijų. Ištaisyti esamą padėtį ir yra pagrindinis atsikūrusios seminarijos tikslas.

Telšių seminarijoje dėstys septyni patyrę pedagogai. Tarp jų — mokyklos rektorius, Telšių kapitulės kanauninkas Kazimieras Gaščiūnas, Telšių vyskupijos tribunolo oficialas, kunigas T. Poška, ilgametis Telšių kurijos kancleris, kunigas J. Gedgaudas, Sedos klebonas, kunigas A. Genutis. Seminarijos dvasios Tėvu paskirtas kunigas Steponas Brazdeikis, kuris 14 metų dėstė Kaune.

Studentai bus mokomi lotynų kalbos, logikos, etikos, psichologijos, gnosziologijos, antropologijos, kosmologijos, kateketikos. Šie daugiau filosofiniai dalykai bus dėstomi pirmuose kursuose. Vėliau prasidės teologijos studijos. Mokslas seminarijoje truks penkis metus. Vienas kunigas bus siunčiamas specializuotis į Romą.

Baigę seminariją visi 24 jos auklėtiniai, dabartiniai filosofijos kurso studentai, dirbs tik Žemaičių vyskupijoje ir Klaipėdos prelatūroje.

Algis Pocius

AEROSTATAI VIRŠ POCIŪNŲ

Įminti Marso planetos paslaptis padės eksperimentai, kurie buvo atlikti Pociūnų sporto aerodrome. Tarybų Sąjungos ir Jungtinių Amerikos Valstijų mokslininkai šioje skaitdymų zonoje ieškojo būdų, kaip oro balionų pagalba tirti „raudonąją planetą“.

Kaip žinia, 1994 metais į Marsą bus paleistas tarptautinis kosminis aparatas. Planetos paviršiumi zonuoti numatyta panaudoti oro balioną. Jo tūris — maždaug penki tūkstančiai kubinių metrų. Balionas pagamintas iš specialaus audklo, pripildytas dujų mišinio, kuris leis sėkmingai skraidyti sudėtingomis sąlygomis, prie skirting-

Lietuvos miestai: Telšiai

NUOTRAUKOSE: Telšių talkomosios dailės technikumus. Senamiesčio vaizdas. A. SABALIAUSKO, R. JURGAICIO nuotr. (ELTA)

LIETUVA KULTŪROS ORBITA

Norintys viską žinoti žmonės suskaičiavo, kad vidutiniškai kiekvieną šeštadienį, sekmadienį Lietuvoje įvyksta nuo septyniolikos iki dešimties kultūrinių renginių, koncertų, poezijos vakarų, spektaklių... Respublikos kultūrinis gyvenimas yra dešimterio-pai aktyvesnis nei prieš porą metų, patenkina net subtiliausių žmogaus poreikius.

Pavyzdžių toli ieškoti nereikia. Štai Vilniuje, Menininkų rūmuose, įvyko unikalus senosios muzikos festivalis „Banchetto Musicale-89“. Šiame renginyje dalyvavo svečiai iš daugelio šalių, viduramžių muziką atliko Leningrado, Estijos ir Lietuvos senosios muzikos ansambliai. Lietuvos sostinėje, tik jau kitapus Neries, tomis dienomis įvyko labdaros koncertas, skirtas Respublikos mokyklų internatų auklėtiniais. Vaikams grojo Jau-nimo simfoninis orkestras, kuriam vadovauja dirigentas G. Rinkevičius. Buvo atliktos A. Mocarto, Dž. Verdžio, Dž. Pučinio melodijos, dainavo solistai I. Milkevičiūtė, V. Prudnikovas.

Vilniuje daugelio dėmesį taipogi patraukė lenkų karikatūros paroda, atidaryta Parodų rūmuose, kurią surengė populiaraus lenkų žurnalo „Spilki“ redakcija. Paro-

loje eksponuojama septynios dešimtys originalių karikatūrų, galima susipažinti su Lietuvos karikatūristų darbais, spausdinamais įtakingo kaimyninės šalies žurnalo puslapiuose, palyginti jų lygį, meniškumą su lenkų karikatūristų piešiniais.

Tarp spaudos naujienų — „Proskyna“ — kultūros almanachas jaunuomenei. Taip savo leidinio pirmąjį numerį pavadino redakcija. Almanacho sudarytojas ir redaktorius komisijos narys — Antanas Gailius. Almanachas iškart tapo populiarius tarp studentų, kito besimokančio jaunimo. „Mes grįžtame prie savosios tautos versmių, jos kultūros ištakų. Mėginame susigaudyti, ką kitados buvome pasiekę, kas iš mūsų atimta, ką patys išbarstėme, ką turime susigrąžinti. Dažnai su sopuliū jausime, kad bemaž visose srityse spragų daugiau negu laimėjimų, kad mūsų intelektualinio gyvenimo nuostoliai tiesiog milžiniški...“ — rašoma almanacho įžanginiame straipsnyje. Almanachas kelia sau uždavinį susigaudyti mūsų kultūriniam palikime, iškelti gambiausius ir talentingiausius nūdienos autorius, menininkus. Tai akivaizdžiai liudija švietėjiškas pirmojo „Proskynos“ numerio turinys: čia spausdinami J. Juškaičio eilėraščiai, Prancūzų revoliucijos istorija, V. Silcarskio „Homerio poezija ir bendroji pasaulėžvalga“, Vaidžanto laiškas, M. Vorobjovo „Vilniaus menas“ bei kita...

Į lietuvių literatūros padangę tvirtai įeina tremtinių literatūra, jų širdies krauju rašyti memuarai, paliudijimai, dienoraščiai. Neseniai pasirodė Marijos Garbačiauskienės knyga su rubrika „Tremties archyvas“, o dabar ant prekystalių knygynuose jau guli Stasio Ankevičiaus 1941–1958 m. tremtinio atsiminimai, pavadinti „Už Uralo žemės galo“. Šią knygą išleido „Mokslas“ leidykla. Nūnai buvusiam tremtiniui S. Ankevičiui Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo 1988 m. gruodžio 15 d. įsakymu suteiktas Lietuvos TSR

nusipelnusio kultūros švietimo darbuotojo vardas. Tikrieji nuopelnai mūsų krašto kultūrai įvertinti tegu ir po daugelio metų. Kas paskatino autorių imtis plunksnos, o juo labiau rašyti šiandien jau gerokai išgvildenta tema? „Šie mano prisiminimai tegu plačiau apsaugo dabartinei ir būsimai kartai apie skaudžią mūsų tautos tragediją. Nieko čia nėra pramanyto, nieko nėra pridėta, — viskas pergyventa. Daug dar našlaičių nežino, kaip ir kur žuvo ar mirė jų tėvai. O mirė ir žuvo šimtai tūkstančių. Šeimos buvo ištremtos, o vyrai sugrūsti į lagerius. Kai vieni mirė ar žuvo, tai niekas artimesiems ir giminėms to nepranešė. Taip ir grįžo (jei kas grįžo) žmonės iš deportacijos, dažnai nieko nežinodami apie savo tėvus: kur jie mirė, žuvo, kur palaidoti“, — pratarmėje rašo autorius. Nuo 1965 metų S. Ankevičius vadovauja V. Kudirkos muziejui, grįžęs iš tremties iki 1967 metų jis mokytojavo. Daug mačiusio, kentėjusio žmogaus patirtis bus įdomi ne tik vyresnei kartai, bet ir pamokanti jaunimui...

Šie keletas pavyzdžių akivaizdžiai rodo, kad Lietuvos kultūrinė padangė švyti tūkstančiais gaisų — joje tikras Atgimimas.

Donatas Lutnys

Išminties krislai

Kirpėjo autoritetas visada kabo ant plauko.

Jis turėjo tiek reikalų, kad darbui nebelikdavo laiko.

Akiplėša labai vertina žmonių kuklumą.

Kai dažnai geri už kitų sveikatą, gali prarasti savąją.

Gyvenimo drama — vienintelė, kuri vyksta be repetičių.

Kantrybė karti, bet jos vaisiai saldūs.

Kas mėgsta, kad jam pataikautų — vertas pataikūno. (V. Šekspyras)

VILNIS

Lithuanian Peoples' Bi-weekly (659-780)

Published bi-weekly, Thursday, except when preceded by a Holiday,
by the Workers Publishing Association, Inc.
Subscription rates in United States: one year \$15.00; Chicago \$17.00;
Canada, and other foreign countries — \$20.00.

POSTMASTER: Send address changes to the
VILNIS — 3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608 Phone 842-7325

Second class postage paid at Chicago, Illinois (U.S.P.S. 659-780)

DU UNIKALŪS ŽINIŲ ŠALTINIAI

Mažosios Lietuvos — Klaipėdos krašto ir Prūsijos istorijai bei jos žmonių likimui skirta ne tiek jau daug studijų. Tik pastaruoju metu ši spraga ėmė pildytis. Ir viena įdomiausių naujienų tiek specialistams, tiek plačiajai visuomenei — Algirdo Matulevičiaus knyga „Mažoji Lietuva XVIII amžiuje“, kurią išleido „Mokslo“ leidykla. Knygos paantraštė — „Lietuvių tautinė padėtis“ — puikiai nusako jos turinį: monografijoje, remiantis gausiais istorijos šaltiniais ir literatūra, rašoma apie Mažosios Lietuvos gyventojų lietuvių nacionalinę priešpaudą, socialinį ir ekonominį jų išnaudojimą tame tolimame laikmetyje. Argumentuotai nagrinėjamas vokiečių kolonizacijos vakarinės lietuvių žemės pobūdis, nagrinėjamos šios kolonizacijos priežastys. Demaskuojamos dabartinės kai kurių užsienio istorikų pastangos iškreipti su minėtais įvykiais susijusius istorinius faktus.

Bene pirmasis šaltinis, kuriame minimas Mažosios Lietuvos vardas yra Simono Grunau XVI amžiaus pirmosios pusės kronika, — rašo istorikas. — O nuo 1618 m. Prūsijos valstybės teisiniuose dokumentuose Prūsijos Lietuvių žemės vadintos Lietuvių provincija...

Knygoje išsamiai atskleidžiama situacija ir sąlygos, kuriomis susidarė Prūsijos valstybė, parodoma jos oficialioji ir neoficialioji politika bei lietuvių likimas, silpnėjantys jų saitai su Didžiąja Lietuva. Ypač įdomi monografijos dalis, kurioje nustatomos lietuvių ir prūsų gyventos žemės. Knyga taipogi iliustruota puikiu žemėlapiu. Didelę įtaką Mažajai Lietuvai ir jos gyventojams padarė 1709—1711 metų maras. Į Prūsiją plūstelėjo vokiečių kolonistai, o tai labai pablogino tautinę lietuvių padėtį. Visiems, kas domisi Mažosios Lietuvos istorija, bus įdomu sužinoti, kaip klostėsi tolesni įvykiai šiame nuo amžių lietuvių gyvenime krašte. Kokia buvo anuometinė žemėvalda bei žemėnauda, kas buvo ir kokie domenų ir bajorų valstiečiai, koks kolonistų skaičius atkilo, kokioje padėtyje atsidarė lietuvių kalba, bažnyčia ir mokykla, kokia lietuviškų institucijų atžvilgiu buvo oficialioji valdžios politika? Į visus šiuos klausimus atsakymus galima rasti Algirdo Matulevičiaus monografijoje.

Kitas Lietuvos praeities ir dabarties sąsajų patyrimas prasideda tokiais žodžiais: „Mūsų Respublikos miestuose ir kaimo gyvenvietėse yra daug valstybės saugomų parkų, turinčių kultūrinę, architektūrinę bei dendrologinę vertę. Seniausi Lietuvoje išlikę parkai yra XVII—XVIII a. feodalų dvaruose ir rezidencijose... Nuo XIX amžiaus pradžios kai kurie nauji parkai kuriami, o senieji plečiami ir pertvarkomi į peizažinius parkus...“ — rašo monografijoje „Mūsų parkai“ A. Tauras. Šią knygą taipogi išleido „Mokslo“ leidykla. Kol kas Lietuvoje neturėta

tokio išsamaus, enciklopedinio veikalų, kuriame būtų pateiktos visapusiškos ir išsamios žinios apie mūsų krašto parkus, jų praeitį, dabartį ir vertę.

Autorius aprašo parkus Vilniuje, Šiauliuose, Panevėžyje, Marijampolėje, Pavilnyje, Pasvalyje, Prienuose, Birštone, Likėnuose, Palangoje... Ir išties nustembi, kad Lietuva jų tiek turtinga. Pokario metais dauguma senųjų parkų atiteko kolūkiams ir tarybinėms ūkiams, o likusieji perėjo miestų Vykdomiesiems komitetams bei įvairioms įstaigoms ir įmonėms. Nuo 1948 metų miestuose esantys parkai tvarkomi kaip kultūros ir poilsio parkai. Bet to, žinoma, neužtenka. Tad 1957 metais Lietuvos TSR valstybinis gamtos apsaugos komitetas atliko pirmąją Respublikos parkų inventurizaciją ir sudarė 194 valstybės saugomų parkų sąrašą. Netrukus jis pasipildė — Vilniuje įkuriamas Vingio, Kaune — Ažuolyno, Klaipėdoje — skulptūrų, Dovinės vingio parkas Marijampolės rajone bei daugelis kitų... Parkų projektus rengė mokslininkai, komunalininkai ir žemėtvarkininkai. Visą šią išsamią informaciją skaitytojas ras minėtoje knygoje. Ji supažindina su parkais, kurie turėtų būti panaudoti ekologiniam švietimui plėsti, gamtinės aplinkos kultūrai propaguoti. Autorius svarbiausiu knygos tikslu laiko išryškinti esamų parkų būdingus bruožus, iš kurių galima pasimokyti tvarkyti senus bei kurti naujus parkus. Knygoje rasime ir įdomią statistiką: pokario metais įkurti parkai sudaro 10 procentų viso jų skaičiaus. Dauguma Lietuvos parkų — nuo 5 iki 10 hektarų ploto. Keliasdešimties hektarų ploto yra Palangos, Plungės, Žagarės parkai, o didžiausi — per 100 hektarų užima Vingio, Pažaislio, Girionių parkai. Lietuvoje yra daugiau sodintų negu miškuose įkurtų parkų. Ypač daug įvairių medžių ir krūmų rūšių auga (per 200 rūšių) Palangos ir Girionių parkuose, o taip pat Žemaičių botanikos ir Obelynės parkuose (per 100 rūšių).

Parkai — vienas Lietuvos peizažo komponentų. Jie ir akį džiugina, ir poilsį teikia.

Jonas Mikellonis

Ant prekystalio svarios daržovės

Panevėžio centre — Respublikos gatvėje įsikūrė naujoviška daržovių parduotuvė. Kuo ji ypatinga, ir kodėl panevėžiečiai ją taip pamėgo? Paslaptis labai paprasta: ši parduotuvė prekiauja tik ekologiškai švariomis daržovėmis.

Tai daržovės ir bulvės, kuriose nėra pesticidų priemonių, o nitratų jose — mažiau nei pusė leistinos oficialiai sanitarinės normos. Tokias daržoves jau pradėjo tiekti specializuoti Panevėžio rajono ūkiai. Tiesa, švarių daržovių kainos — didesnės nei įprastu būdu išaugintų, tačiau pirkėjų, kaip minėta, nestinga.

Panevėžio rajono ūkiai daržo-

OBJEKTYVE — HAVANA

Havanos Kapitolljus. Čia įsikūrusi Kubos Mokslo akademija.

Atgimę Pirčiupiai

Svaigus rudenįjančio miško kvapai tvyro virš pušynų, virš pievų, supančių Pirčiupius. Retkarčiais tai viename, tai kitame šio nedidelio dzūkų kaimo pakraštyje pasigirsta gandro kleketavimas. Paukščiai ruošiasi į pietus.

Alfonsas Simokaitis, kaip ir kiekvieną rytą, siaura gimtojo kaimo gatvele pasuka į medienos perdirbimo cechą. Čia dirbta keli dešimtmečiai.

Miškas maitina A. Simokaičio šeimą, teikia gyvenimo pilnatvės jausmą — už gerą darbą ne kartą pelnė valstybinius apdovanojimus. O prieš daugelį metų miškas išgelbėjo jo gyvybę.

...Ankstų 1944-ųjų birželio trečiosios rytą aštuoniolikametis Alfonsas, pamisikėjęs purenę dirvą grikiams, pamatė, kad kaimą supa hitlerininkai. Jis spėjo pasislėpti miške, o šimtas devyniolika Pirčiupių kaimo gyventojų tą dieną žuvo liepsnose. Vyriausiajam, Kaziu Lukoševičiui, buvo devyniasdešimt metų, jauniausiajam, Jonukui Jurgelevičiui, — kelios savaitės...

Okupantai tikėjosi visam laikui nušluoti kaimą nuo žemės paviršiaus. Tačiau praėjo tik pora metų nuo karo pabaigos, ir tą pačią dieną Pirčiupiuose sukryžstė pirmieji trys naujagimiai. Degusių vietoje pirmasis trobą pasistatė Vaclovas Versickas, po jo ir kiti atsitiktinai išlikę kaimo gyventojai.

PUOŠIASI KRETINGA

Per patį vidurvasarį 380-ąsias metines atšventė Kretinga. Mieste ta proga atsirado įvairių meniškų atskirus miesto istorijos faktus atspindinčių akcentų, atsirado naujų kopyltulpių, įamžinančių stalininių represijų aukų atminimą. Senosiose miesto kapinėse miesto gyventojų lėšomis pastatytas vienas pirmųjų Lietuvoje paminklų tremtinėms. Po ilgų metų tikintiesiems vėl sugrąžintas Lurdas. Į savo vietas pastatytos šventųjų skulptūros, kurios beveik keturis dešimtmečius buvo saugomos bažnyčioje. Lurdą atšventino Telšių vyskupas A. Vaičius.

Salia esančiame tvenkinyje įrengti fontanai, tilteliai, o prie kultūros namų liaudies meistras A. Puškorius pastatė įspūdingą „Vaidilos“ skulptūrą.

Nors Kretinga dabar nebemažas pramonės centras, pastaraisiais metais gerokai išaugęs ir pagr-

ves, išaugintas ekologiškai švari būdu nutarė tiecti ne tik į parduotuves, bet ir sukaupti jų atsargas visai žiemai. Tos atsargos bus skirtos vaikų darželiams, mokykloms, ligoninėms.

Justinas Pranaitis

jai, jų giminės, artimieji.

Kaimo senbuviai nerūstauja, kad ne visi jaunieji lieka gimtinoje. Nedideliame cechu pakanka pusšimčio darbo rankų, girininkijoje taip pat nedidelis kolektyvas. Daug jaunųjų pirčiupiečių pasklido po įvairius Lietuvos kampelius. Pranas Saulėnas kaimyniniame Alytaus rajone vadovauja ūkiui, jo pusbrolis Vincas Saulėnas — geologas. Neužsibuvo Pirčiupiuose ir Alfonso Simokaičio vaikai. Visi jie baigė mokslus. Dukra Marytė studijavo litanistiką Vilniaus universitete, sūnus Stasys ekonomistas, kitas — Vytas — sosti-nėje dirba architektu.

Tiems pirčiupiečiams, kurių jėgos nebe tos, o ir vaikai rečiau parvažiuoja, pagalbon ateina įmonė. Jau nebe pirmi metai visų kaimo gyventojų sklypai įdirbami kolektyviai, bendrai šienaujamos pievos, ruošiamos malkos.

Įmonėje netrūksta ir jaunų žmonių. Jiems pastatytas gražus alytiškių namelių kvartalas, kasmet atiduodama po porą vienbučių namelių su visais patogumais.

Kiekvieną pavasarį į Pirčiupius sugrįžta liepsnų išbaidyti gandrai. Tik senojo kaimo pelenus saugoje sielvartingai sugniauzusi akmeninė Pirčiupių motina primena: žmonės, būkite budrūs!

A. Norvaišas

žėjęs, miesto svečius labiausiai traukia senamiestis, vaizdingi Akmenos slėniai, dvaro ansamblis ir parkas.

Daug lėšų paskirta senojo dvaro ansamblio, parko atkūrimui.

Praėjusio šimtmečio pabaigoje Kretingos dvarą nupirko grafas J. Tiškevičius. Užbaigus statyti rūmus, čia buvo įrengtas puikios žiemos sodas, kuriame augo apie pusantro šimto šiltųjų kraštų augalų. Pastarojo karo metais dvaro rūmai buvo apgriauti, nuniokotas žiemos sodas. Milijoną rublių kainavo vien šio sodo restauracija. Čia dabar žaliuoja ir žydi per šimtą augalų rūšių, čiurlena kriokliai. Neseniai iš Vilniaus į Kretingą atvežta Vakarų Europos porceliano meistrų dirbinių, tapybos darbų, gobelenų ekspozicija. Tokioje aplinkoje čia rengiami kamerinės muzikos koncertai. Šių visų patalpų šeimininkas yra vietinio žemės ūkio techniko kolektyvas.

Neužmirštas ir senasis pranciškų vienuolynas. Jame dabar veikia turtingas kraštotyros muziejus. Čia taip pat įkurta nuolatinė vietinių liaudies meistrų ekspozicija.

A. Jaunius

Vilnis, 1989 m. gruodžio 7 d.

APLANKYKIME, SUSIPAŽINKIME

Rašytojo išvaikščiotais takais

Koplytstulpis prie Elmos (autorius P. Kazlūnas).

Turėjome iki šiol savo istoriją ar neturėjome? Tai ne tuščias klausimas. Anykščių pakraštyje, prie kelio į Niūronių stotį, dunkso senas gimnazijos pastatas, menantis tris lietuvių literatūros žiedus — Antaną Baranauską, Joną Bilioną ir Antaną Vienuolį-Zukauską. Rodos, visą laiką juos mylėjome ir gerbėme. Bet ar tokius, kokie jie buvo?

Šiemet įvykdyta testamentinė A. Vienuolio valia — ant jo kapo paminklinio akmens iškalas kryžius. J. Biliono namu-muziejuje šiandien mums parodys ne tik simboliškai pažymėtą vietą, kur gulį jo liūdnas Brisius, kalnelį, kur vaikščiojo nuostabaus apsakymėlio „Kliudžiau“ herojus, bet ir kuklioje, gal net per daug kuklioje sėkdyčioje kabančiū šventųjų paveikslus, o kieme, netoli žulinio, stovi ir žvulinis kryžius — čia jo amžina vieta.

Kas geriau — užmiršti žmogų ar iškraipyti jo atminimą? Gal geriau užmiršti. O dabar atėjo laikas atgauti ir gražinti tiesą. Dabar tuos anykščių milžinus tikrai turime.

Lietuvos liaudies meistrai pakviė anųkšėnus į didelę šventę — J. Biliono kelio atidarymą. Eidamas iš lėvų namų į Anykšėius, mažasis Jonukas praeidavo penkis upelius, pažymėtus penkiais koplytstulpiais su šventų Jonų skulptūrelėmis. Pasakojama, kad viena senutė, rašytojo tėvams renkant vardą naujagimiui,atarusi: tebūnie Jonas, kol Anykšėius pasieks, penki šventi Jonai jį laimins. Koplytstulpis prie Anykšėios ir Elmos pagal žmo-

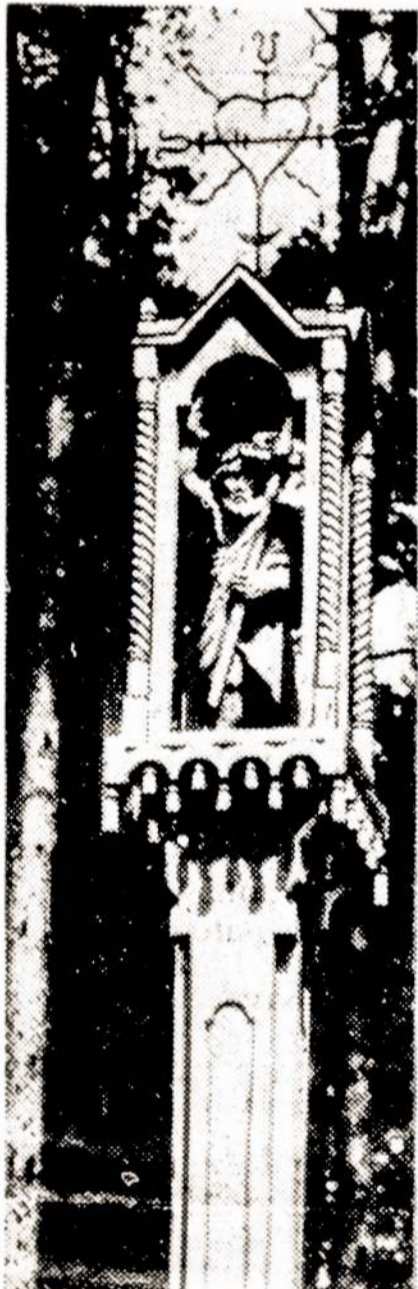
Meistrų meistras P. Kazlūnas.

nių pasakojimus ir senas nuotraukas atkūrė liaudies meistras uteniškis Pranas Kazlūnas, sūnaus padedamas prie Piestupio — kitas uteniškis Antanas Seibutis. Likusius koplytstulpius atkūrė anykšėnai Aloyzas Urbšys — prie Vario ir Valentas Survila — prie Bevardžio upelio. Metalines koplytstulpių papuošimo detales — saulutes, vėjarodžius nukalė vilniečiai Vladimiras ir Aleksandras

Kuzinai. Šiandien J. Biliono kelias, kuriuo jis visada grįždavo gimtinėn po tolimų klajonių, kuriuo buvo vežamas krikštyti ir ; pastutinę kelionę, yra tarytum jo kelias į atgimstančios tautos atmintį — sunkus ir tikras.

Vyngantas GUIGA „Tiesos“ koresp.

Anykšėiai

Koplytstulpis prie Piestupio (autorius A. Seibutis).

Šie grybai papuošė Arklio muzlejaus aplinką (autorius A. Mikšys).

J. JUNEVICIAUS nuotraukos

SKIRIAMA PLAČIAI VISUOMENEI

Su pagrindinio valstybės įstatymo raida įvairiais Lietuvos Respublikos gyvavimo momentais vaizdžiai supažindina „Mokslas“ leidyklos spaudai parengta knyga „Lietuvos konstitucijos“. Leidinyje šešios nepriklausomos Lietuvos Respublikos konstitucijos — trys laikinos ir trys nuolat veikusios.

Pirmąją laikiną konstituciją priėmė Lietuvos taryba 1918 m. lapkričio 2 d., o antrąją — 1919 m. balandžio 4 d. Juose buvo įtvirtinti teisiniai valstybės gyvavimo pagrindai, aukščiausių valdžios organų veiklos tvarka. 1920 m. birželio 10 d. Steigiamasis seimas priėmė trečią konstituciją, kuri nustatė laikinus valstybės tvarkymo nuostatus. 1922 m. rugpjūčio 1 d. buvo priimta nuolatinė Lietuvos konstitucija. Ji patvirtino unitarinės valstybės santvarkos ir parlamentinės demokratinės respublikos valdymo formą valstybinių organų formavimo bei rinkimų sistemos tvarką. 1928 m. gegužės 15 d.

Vilnius, 1989 m. gruodžio 7 d.

Lietuvos prezidentas A. Smetona paskelbė naują konstituciją. Pasakutinis nepriklausomos Lietuvos Respublikos pagrindinis įstatymas buvo priimtas 1938 metais.

Pokarinio laikotarpio visos šešios minėtos konstitucijos niekada nebuvo skelbtos ir todėl tapo neprieinama visuomenei bibliografinė retenybė. Tokia pat retenybė tapo ir pirmoji Tarybų Lietuvos respublikos konstitucija, kurią Liaudies seimas 1940 m. rugpjūčio 25 d. priėmė Nepaprastojoje sesijoje. Leidinyje pateikiami du jos variantai, kurie, be kita ko, gero-kai skiriasi.

Rinkinyje matome ir 1978 metais priimtą antrąją Lietuvos TSR konstituciją, kuri veikia ir šiuo metu. Taip pat pateikiamas ir trečiosios, dabar rengiamos Lietuvos konstitucijos projektas, kuris jau buvo skelbtas spaudoje.

Knyga „Lietuvos konstitucijos“ atspausdinta fotografiniu būdu. Jos tiražas — 10 000 egzempliorių.

Arnas Poškus

LIETUVIŲ KALBOS MOKYMO CENTRAS

Lietuvos TSR liaudies švietimo ministerijoje įkurtas Lietuvių kalbos mokymo centras. Jo atsiradimo priežastis — padaryti veiksmingesnėmis priemones, kurios numatytos Lietuvos vyriausybės nutarime dėl valstybinės kalbos ir siekti, kad lietuvių kalba greičiau įsitvirtintų Respublikos oficialiajame ir viešajame gyvenime.

Gintaro kraštas džiaugiasi, sulaukęs dienos, kad lietuvių kalba atgavo valstybinės kalbos statusą, tačiau jos atgimimo klausimai sprendžiami ne taip lengvai ir paprastai, iškyla daug praktinių problemų.

Pro Lietuvių kalbos mokymo centro langus matyti išdidžiai tekanti Neris. Kiek poetų ją apdainavo, kiek gražių žodžių lietuvių kalboje yra upei pavadinti. Tai neabejotinai metafora, bet būtent tekančios Neries vaizdas turėtų įkvėpti centro darbuotojus ir jo direktorių Romualda Žemaitį.

MOKSLEIVIŲ ĮKURTUVĖS

Gražiomis darbo dovanomis pažymėjo šiais metais Mokslo žinių dieną Sniečkaus gyvenvietės statybininkai. Jų pastangų dėka moksleiviams, kurie sudaro penktadalį šio sparčiai augančio, internacionalinio miesto gyventojų, vienu metu duris atverė net trejos mokyklos.

Pirmosios įkurtuvės įvyko moderniam geltonmūriame pastate. Čia įsikūrė šeštoji miesto vidurinė mokykla. Jos, beje, nebuvo nei Liaudies švietimo ministerijos, nei statybininkų šių metų planuose. Atsižvelgiant į Sniečkuje gyvenančių lietuvių pageidavimus, taip sparčiai ji pastatyta miesto deputatų, Vakarų statybos valdybos darbuotojų pastangomis.

Atidaryti pirmosios lietuviškos mokyklos energetikų mieste atvyko Respublikos Liaudies švietimo ministerijos atstovai, miesto bei Ignalinos rajono vadovybė. Linksma daina ir vingrus šokis palydėjo simbolinio mokyklos rakto įteikimo jos naujaijai direktorei Elvyrai Telksnienei ceremoniją. Daug šiltų žodžių, geriausių palinkėjimų nuskambėjo statybininkų, mokyklos pedagogų, moksleivių adresu.

Ne mažiau įspūdingas buvo ir ketvirtosios Sniečkaus vidurinės mokyklos atidarymas. Dar dažais kvėpiančiame raudonų plytų pastate — 67 gerai įrengti mokymo kabinetai, erdvios aktų ir sporto salės, 300 vietų valgykla. Eksploatuoti atiduotas ir prie mokyklos esantis modernus stadionas, kuriame iškilmingai buvo pažymėtos kurtuvės.

Trečiomis įkurtuvėmis labiausiai išaugėsi tie, kuriuos jau nuo vaikystės patraukė šaltkalvio ar remontininko profesija, kurie panaudo įsigyti siuvėjo, virėjo ar kitą amatą. Sniečkaus profesinės technikos mokyklos-komplekso statyba kainavo valstybei net septynis milijonus rublių. Čia bus ruošiami aukštos kvalifikacijos darbininkai, kurie šiandien taip reikalingi ne tik energetikų miestui, bet ir visam Ignalinos rajonui.

Artūras Povillūnas

Kai žmogus stengiasi būti nuoširdus, jis jau nenuoširdus.

V. Kubanevas

Kai žmogus stengiasi būti nuoširdus, jis jau nebenuoširdus.

V. Kubajevas

Lietuvių kalbos mokymo centras numato dirbti šiomis kryptimis: lietuvių kalbos ir literatūros mokymo organizavimas visų tipų lietuviškose mokyklose, lietuvių kalbos mokymas ne lietuvių kalba dėstomose mokyklose, lietuvių kalbos mokymo problemos už Respublikos ribų, pagalba moksliniams centrums užsienyje, kurie studijuoja ar dėsto lietuvių kalbą.

Lietuvių kalbos centrui darbo netrūks: nelietuviškose mokyklose stinga kvalifikuotų lietuvių kalbos mokytojų, tiems, kurie panorę išmokyti lietuvių kalbą, taipogi susidūrė su vadovėlių, žodynų stygiu, nebuvo pasirengta organizuoti lietuvių kalbos kursų, stigo mokymo planų ir metodinės literatūros. Dabar šios problemos jau sprendžiamos, tačiau reikia dar jas ir koordinuoti. Į centrą jau buriasi Lietuvos aukštųjų mokyklų filologijos fakultetų dėstytojai, Lietuvos TSR Mokslų Akademijos Lietuvių kalbos ir literatūros instituto mokslininkai, lituanistai pensininkai, bet norintys prisijėti prie šio kilnaus darbo. Jiems ir teks nelengva, bet kilni misija.

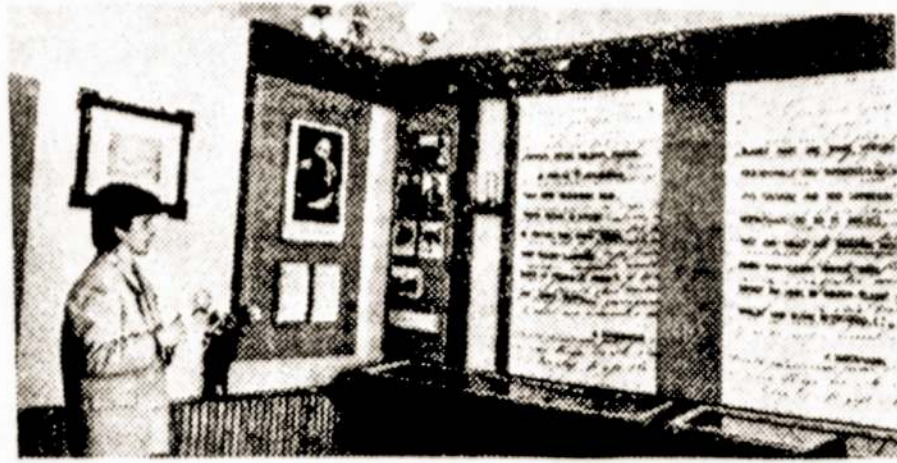
Arnoldas Parodaitis

RAŠYTOJO GIMTINĖJE

Talentingas dramaturgas ir novelistas Hermanas Zudermanas gimė netoli Šilutės įsikūrusiame Macikų dvare. XX amžiaus pradžioje platesnio pripažinimo susilaukęs rašytojas nuskaidrina vokiečių grožinės literatūros padangę originalios tematikos kūriniais. Brangus H. Zudermano literatūrinis palikimas ir mums. Ypač ta dalis, kurioje daug autentiškų ir subtilių pastebėjimų, meilės, vaizduojant lietuvišką pamari, ten gyvenusių žmonių papročius. Rašytojo kūrybą labai vertino mūsų literatūros klasika, šlepa Simonaitytė.

Pirmą kartą H. Zudermano dramas į lietuvių kalbą pradėta versti dar 1909 metais. Jos greitai prigijo profesionalaus lietuviško teatro scenoje. 1920 metais J. Vaičkus Valstybės dramos teatre pastatė „Jonines“. B. Dauguvietis režisavo „Drugelius“, „Tėviškę“. Neatslūgo dėmesys H. Zudermano kūrybai ir vėliau. Išleista jo brandžiausių novelių knyga. Šiaulių dramos teatro repertuare garbingą vietą užėmė „Jono ir Ertmės“ inscenizacija. Kompozitorius E. Balsys novelės „Kėlionė į Tilžę“ motyvais sukūrė operą. Tas pats siužetas pasitaravo Lietuvos kino studijai — jo pagrindu režisierius A. Zebriūnas sukūrė meninį filmą.

Zvelgiant iš šiandienos pozicijų gal ir ne viskas H. Zudermano kūryboje mums priimtina. Aprašydamas Mažąją Lietuvą, jis neretai idealizuodavo germa-

Hermano Zudermano memorialinė ekspozicija rašytojo gimtiniėje Macikuose.

Rašytojo H. Zudermano gimtasis namas. Bernardo ALEKNAVIČIAUS (ELTA) nuotrauko.

nizavimą, diplomatiškai pritar-damas tuometinei „nacijų susiliejimo“ teorijai. Bet negi tik dėl to pasmerksime užmarščiai visus rašytojo kūrinius? Net keista, kad jo gimtinė ilgą laiką buvo apleista. Šilutės miesto skvere nugriautas paminklas H. Zudermanui, nebėlio jo vardu pavadintos gatvės.

— Vienu metu vertindami įvairiautę Mažosios Lietuvos kultūrą, iškilensius menininkus ir

švietėjus, tik nuskurdinome krašto praeitį. Dabar reikia taisyti padėtį — kalbėjo Šilutės rajono kraštotyros muziejaus direktorė Nina Lauraitienė.

Rajono kultūros sferose įsigali blaivus požiūris. Kraštotyrininkų iniciatyva Macikuose jau rekonstruotas H. Zudermano gimtasis namas. Įrengta ekspozicija nušviečia rašytojo kūrybą ir gyvenimo kelią.

Gediminas PILAITIS

MEDYJE ĮKŪNYTOS PERSONALIJOS

Anykščių apylinkės garsėja nepakartojamu kraštovaizdžiu, kurį lyg akvamarinas dabina spindinčios Sventosios kilpos. Jos ypač gražios ties Niūronių sodžiumi, iš kurio kilęs lietuvių rašytojas humanistas Jonas Biliūnas. Neseniai čia susirinkę Aukštaitijos liaudies meistrai nutarė, kad jie nė kiek ne mažiau nagingi už dzūkus medžio

drožėjus, skulptūrom ir stogastulpiais išdabinusius M. K. Čiurlionio pamėgtas Druskininkų apylinkes, kelią iš Varėnos per Gudų girios pakraštį vedantį į nūnai pagarsėjusį toli už Lietuvos ribų kurortą. O to nutarimo vaisius — Niūronyse atsiradęs medinių skulptūrų ansamblis ant vaizdingų apylinkės kalnelių.

Siam darbai atlikti Aukštaitijos liaudies meistrai Niūronyse buvo įkūrę kūrybinę stovyklą. Čia buvo sugabenti miškuose specialiai tam tikslui parinkti medžiai, kelias savaites aplink sklido sakų kvapas ir skobiamo medžio skambesys.

Viena įdomiausių šiame ansamblyje Prano Miežio išdrožta Arkliaganio skulptūra, o Pranas Kajušas sukūrė Onos Nykštienės.

kurios pavardė pagal padavimą davė vardą visam Anykščių rajonui, medinį atvaizdą. Visą seriją stogastulpių, ažuolinių skulptūrų išdrožė Valentinas Survila, Jurgis ir Vladas Janukėnai, Alvydas Seibutis, Aloyzas Urbšys. Kai kurios jų sukurtos skulptūros ir kiti „mediniai stebuklai“ iškilo ten, kur jų būta dar Jono Biliūno vaikystės laikais. Ir nūnai Niūronys kaip niekada per paskutinę pusę amžiaus primena tą aplinką, kurioje gyveno rašytojas.

Valdas Araminas

KELIONĖ Į LIETUVĄ IR ATGAL

„Zmogus negali turėti antrosios gimtinės. Bet jei galėčiau, pasirinkčiau Lietuvą. Ji tarsi židinytis, kuris šildo mano širdį ir gaivina mintį“.

Taip susitikime su skaitytojais pasakė lietuvių literatūros bičiulis, armėnų literatas Feliksas Bachčinianas. Tai patvirtina ir „Vagos“ leidyklos išleista jo knyga „Žvaigždžių išpažintis“. Monografija apie įžymų mūsų poetą Eduardą Mieželaitį — pastarųjų kelerių metų F. Bachčिनiano kūrybinio darbo rezultatas.

Lėktuvų, skraidančių tarp Vilniaus ir Jerevano, įgulos jau seniai pažįsta Feliksą Bachčinianą. Kelionės į Lietuvą ir atgal, į Jerevaną — jo nuolatinis maršrutas. Prieš nepilną dešimtmetį baigęs Kirovakanos pedagoginį institutą, F. Bachčinianas atvyko pirmą kartą į Lietuvą ir porai metų apsisusto joje. Stažuotė Vilniaus universitete pas profesorių Juozą Girdzijauską, pažintis su Lietuvos istorija, kultūra, kalba, literatūra, susitikimai su mūsų rašytojais, meno žmonėmis... Susipažino literatas iš Armėnijos tuomet ir su Eduardu Mieželaičiu. Poeto pakviestas, keliavo po Lietuvą rašytojo jaunystės keliais. O vėliau, jau gimtajame krašte, F. Bachčinianas ne kartą lydėjo mūsų poetą. Taip po kruopelytę kaupėsi pastebėjimai, faktai apie E. Mieželaičio poezijos vietą gyvenime, kūrėjo santykį su pasauliu, kurie tapo prieš keletą metų „Minties“ leidyklos išleistos F. Bachčिनiano knygos „Saulėta lyra“ pagrindu.

Meile Lietuvai F. Bachčinianas dosniai dalijasi su gimtojo krašto žmonėmis. Mūsų plunksnos meistrams, lietuvių ir armėnų literatūriniams ryšiams skirta keletas jo parengtų knygų. Išėjusių Jerevane ir Kirovakan. Greta jų — ir Eduardo Mieželaičio knygos apie

kaimų kraštą „Armėnijos fenomenas“, „Mano dvigubas Araratas“, kurių sudarytojas taip pat mūsų bičiulis F. Bachčinianas. Jo plunksnai priklauso daugiau kaip šimtas straipsnių apie lietuvių rašytojus ir jų knygas, daugybė vertimų, tarp jų — ir K. Donelaičio „Metų“...

— Renku medžiagą knygai apie Armėnijos ir lietuvių kultūrinių ryšių istoriją, — dalijasi sumanymais F. Bachčinianas. — Įsivaizduokite, jų pradžia siekia dar XVII amžių. Tų laikų armėnų keliautojas Simeonas Lechacis paliko užrašus, kuriuose pateikti ir kelionės po Lietuvą įspūdžiai, Lietuvos gyventojų būdo aprašymai. Nepaprastai įdomu.

Lietuvių ir armėnų kultūrų „ryšinininkas“ tęsia gražų ir kilnų darbą, tiesia tiltus tarp tolimų ir kartu artimų tautų.

C. Rimantas

KLAJOJANTIS TEATRAS

Klaipėdos valstybinės konservatorijos fakultetuose iš režisūros katedros studentų šią vasarą susibūrė trupė, bet ne paprasta, o ant ratų. Studentai parengė spektaklių programą ir išvažiavo į gastroles po Pamario kraštą. Jie apsilankė daugelyje miestelių, kolūkiu centrų ir tiesiog aikštėse po atviru dangumi vaidino žmonėms. Trupei vadovauja docentas Gediminas Šimkus.

Dvi klajojančio teatro bričkos dabar gerai pažįstamos Pamario kaimų gyventojams, bet dar labiau jiems istrigo į atmintį spektaklis, kurį pagal Juozo Erlicko pjesę „Kolumbo gimimo diena“ pastatė studentai. Iš viso surengta penki tokie spektakliai, kurie įvyko... bet kokiu oru. Kaimo žmonės nūnai tikisi, kad klajojantis teatras juos aplankys ir ateinančią vasarą.

Gediminas Stulgaitis

PROJEKTAS PER REKORDINĮ LAIKĄ

Utenos muzikos mokyklai seniai buvo reikalingas rimtas remontas, bet... Tas „bet“ labai paprastas: darbams reikalingas projektas, o eilės projektavimo institute — netrumpos. Ką daryti? Dar laukti, bet taip ateis ir kitas amžius. Ir administracija ryžosi kreiptis pagalbos į kooperatyvą. Užsakymą priėmė neseniai Vilniuje įsikūręs kooperatyvas „Projektas“. Bet svarbiausia, kad jo specialistai išpareigojo parengti visą būtiną dokumentaciją per... kelis mėnesius. Tad remontas Utenos muzikos mokykloje prasidės, mokinių ir tėvelių džiaugsmui, ateinančių metų pradžioje.

Tai ne pirmas užsakymas, kurį „Projektas“ atliko per rekordinį laiką. Šio kolektyvo specialistai per kelis mėnesius projektinę dokumentaciją batų gamybiniam susivienijimui „Spalis“, bealkoholinių gėrimų kombinatui padarė projektą statyti prekybinį paviljoną. Dabar kooperatininkai projektuoja, kaip rekonstruoti pradinę mokyklą „Lenino keliu“ kolūkyje, katilinę Sudeikių kolūkyje, valymo įrenginius „Nemuno“ kolūkiui. Utenos rajono žmonėms ir organizacijoms „projektas“ tapo išganymu. Jame dirba dvidešimt penki kvalifikuoti specialistai. Turėdami pilną savarankiškumą, laisvas nuo visokių ataskaitų rankas, jie dirba našiai. Beje, kooperatininkai visus užsakymus atlieka valstybinėmis kainomis, kurios yra daug žemesnės už kitų Respublikoje įsikūrusių kooperatinių projektavimo kooperatyvų, organizacijų.

Justas Grigontis

Išskaudinti galima tik tą, kuri labiausiai gerbi, bet ne tą, kurio neapkenti.

J. Gruš

ARCHEOLOGAI DIRBA KERNAVEJE

Kernavėje — senojoje Lietuvos sostinėje atkasti antrosios bažnyčios, statytos aštuonioliktojo amžiaus pradžioje, pamatai. Archeologų paieškų tikslas — surasti pirmosios, vadinamos Vytauto Didžiojo bažnyčios — pamatus. Didysis Lietuvos kunigaikštis dar 1420 metais buvo suteikęs privilegiją čia pastatyti bažnyčią. Pirmoji Kernavės bažnyčia buvo pastatyta iš mumedžio ir sudegė 1729 metais. Po dešimties metų vietoje jos pastatyta ažuolinė, kuri šio šimtmečio pradžioje buvo išardyta ir perkelta į kitą Neries krantą Kazokiškių kaimą. Ji ten ir dabar tebestovi. Mūrinė bažnyčia Kernavėje iškilo 1920 metais.

Archeologai jau aptiko ir atidengė akmenų juostą, neatitinkančią antrosios bažnyčios architektūrinės struktūros.

— Kol kas negalime tvirtai teigti, kad tai būtų pirmosios Kernavės bažnyčios pamatai, — sako kasinėjimų vadovas, Kernavės archeologijos ir istorijos muziejaus-rezervato skyriaus vedėjas A. Jankauskas. — Tai galėsime pasakyti visiškai atidengę pamatus. Mums svarbu nustatyti bažnyčios dydį, iškelti į žemės paviršių ir užkonservuoti pamatus, kad lankytojai galėtų matyti, koks tai buvo pastatas.

Kasinėjant archeologai rado daug kaulų. Juos dar tyrinės antropologai. Rasta taip pat keramikos liekanų, monetų.

Kasinėjimai tęsiasi. Istorikai tikisi, kad Kernavės žemė atskleis dar ne vieną žilos praeities puslaidį.

Vilnis, 1989 m. gruodžio 7 d.

Ir mes žaisime golfą

D. Atkinsonas su žmona | Lietuvą atvežė pirmąsias golfo lazdas.
Rimantas JANKAUSKO nuotr.

Vis labiau besiplečiantys mūsų Respublikos sportiniai ryšiai, prie ko labai prisideda Lietuvos tautinis olimpinis komitetas, pastaruoju metu atneša daug įdomių ir vertingų susitikimų. Štai australo D. Atkinsono ir jo žmonos lietuvės Marijos viešnage Lietuvoje tapo dideliu stimulu, vystyti pas mus naują sporto šaką — golfą.

A. Atkinsonas, didelis golfo entuziastas ir Australijos lietuvių draugas, padovanavo neseniai įsikūrusiai Vilniaus golfo federacijai komplektą šiam žaidimui skirtų lazdu, kamuoliukų, videokasetų su golfo varžybų įrašais, specialios literatūros.

Taigi dabar mums belieka įrengti aikštelę. Tačiau tai padaryti nėra lengva. Golfas žaidžiamas specialioje vietoje su kalneliais ir nuokalnėmis, idealiai paruošta veja. Mūsų Respublikos entuziastai jau surado vietą, kur būtų galima įrengti golfo aikštę. Tai vietai, esančiai prie Trakų, specialistai pagal tarptautinę 200 balų vertinimo skalę duoda 124 balus. Pasak D. Atkinsono, tai geras įvertinimas.

Įrengti pirmąją golfo aikštelę Lietuvoje planuojama iki 1991 metais įvyksiančių Trečiųjų pasaulio lietuvių žaidynių.

Gintaras SVALIUKAS

INVALIDŲ DALIA GALI BŪTI LENGVESNĖ

Būtent tokią mintį daugelis parsinešė iš Taikos šventės, skirtos Hirosimos tragedijai ir viso pasaulio militarizmo aukoms atminti, kuri prasidėjo Vilniuje ir mažesniais aidais nuvilnijo per visą Lietuvą. Šis renginys Lietuvoje vyko pirmą kartą. Jame dalyvavo svečiai iš Kanados ir JAV — tarptautinės organizacijos „Pasaulio medikai prieš branduolinį karą“ nariai.

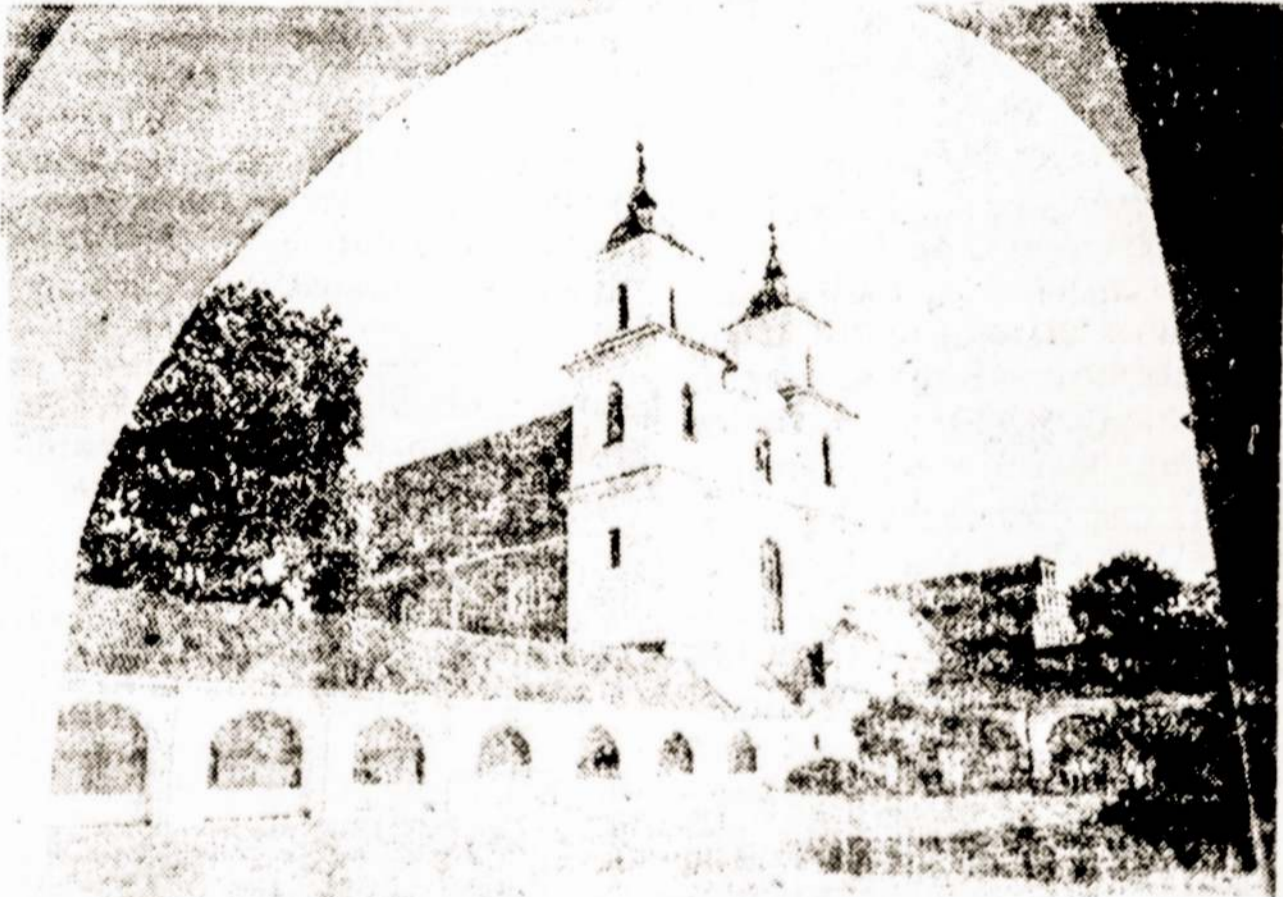
Lietuvos parodų centre šventės išvakarėse atsidarė paroda, pasakojanti apie šiandieninius medicinos pasiekimus, skirtus palengvinti invalidų gyvenimą. Nūnai Lietuvoje šių dalykų labai trūksta. Šventės svečiai iš užsienio padėjo padėti rengti lietuvių gydytojus reabilitologus. Šventės metu neseniai įsikūrusi Lietuvos invalidų dėtyje sporto draugija bei federacija specialiam olimpiniam komitetui dėl Lietuvos invalidų komandos galimybės dalyvauti tarptautinio lygio varžybose. Svečiams tuo tikslu buvo pademonstruotos parodomosios Respublikos invalidų tinklinio komandų varžybos.

Pramoginėje šventės dalyje koncertavo Lietuvos aklųjų, kurčiųjų draugijų, Respublikos moksleivių bei medikų meno saviveiklos kolektyvai. Čia pat galima buvo palydėti Vilnis, 1989 m. gruodžio 7 d.

sivežinti kariatomis, pamatyti oro balionų skrydžius.

Šventės pabaigoje Neries upe buvo piukdomos žvakutės — taikos ir užuojautos simbolis.

Donatas Lužys

Kelmės rajone, Tytuvėnuose, Bridvališio ežero pakrantėje, yra lenas gražiausių Lietuvos architektūrinis paminklas, kurį sudaro bažnyčia, Bernardinų vienuolynas, pastatytas 1614—1639 metais, koplyčia ir arkinė tvora. Interjerą puošia roko stiliaus altoriai, 17—19 a. tapybos kūriniai. Šis architektūros kompleksas restauruotas.

NUOTRAUKE: Tytuvėnų architektūros ansamblio bažnyčia ir arkinė tvora.

Roma Jurgalčio (ELTA) nuotrauka

ARCHITEKTĖS TAPYBOS PARODA

Atgimstant Lietuvai, jos kultūrai, tradicijoms bei papročiams, atsiveria vis platesnės galimybės bendrauti su išsivijus menininkais. Respublikos gyventojams jau tapo įprastu matyti afišas, skelbiančias apie vieno ar kito emigracijoje gyvenančio dailininko parodos atidarymą. V. K. Jonynas, K. Varnelis, K. Zoromskis, J. Račkus, A. Krivickas, M. Stankūnienė — tai dailininkai, su kurių darbais pastaraisiais metais susipažino tūkstančiai Lietuvos meno gerbėjų.

Štai ir šiems kartu su sauletu ir spalvingu rugsėju į Vilniaus parodų sales atkeliavo daug įdomių ekspozicijų ne tik iš Lietuvos tapytojų dirbtuvių, bet ir iš svetur. Viena iš jų — Lietuvos dailės muziejaus ir „Tėviškės“ draugijos surengta kanadietės dailininkės Ri-

tos Giedrės Bulovaitės-Kvedarienės darbų paroda.

Pirmuosius savo kūrybinio kelio žingsnius Rita Kvedarienė žengė Vilniuje. Dar studijuodama architektūrą Lietuvos valstybiniame dailės institute, ji aktyviai reikišė grupinėse parodose. Vėliau, dirbdama Miestų statybos projektavimo institute bei Lietuvos buitinio aptarnavimo ir Lietuvos medžio apdirbimo pramonės ministerijų projektavimo-konstravimo biuruose architektė dalyvavo IX forto konkursinių darbų parodose Dailės parodų rūmuose ir Kauno istorijos muziejuje.

1977 metais Rita Kvedarienė išvyko gyventi į Kanadą, kur Toronto universitete įgijo architektūros mokslų magistrės laipsnį. Architektūros žinias ji nuolat giina keliaudama po įvairias Šiaurės Amerikos, Europos ir Azijos šalis, projektuodama gyvenamuosius ir komercinius pastatus.

Tačiau Kanados lietuviai pažįsta Ritą Kvedarienę ne vien kaip architektę. Susižavėjusi tapyba dar gyvendama Lietuvoje, ji neišsivadėjo savo antrojo pasaulio ir svečioje žemėje. Būtent čia dailininkės savitas braižas, gausi simbolių jos kūryba susilaukė supratimo, buvo deramai įvertinta. Kanadoje Rita Kvedarienė savo darbus eksponavo parodose Anapilyje, Bakio, Priskelimo bažnyčios ir kitose galerijose.

Šį rudenį gerą progą susipažinti su dailininkės kūryba turėjo ir gausus respublikos meno gerbėjų būrys. Vilniečiai ir sostinės svečiai šiltai atsiliepė apie jų dėmesui pristatytą 23 darbų ciklą „Katedros kopiniai paveikslai“.

Arūnas Požarskas

KUNIGO KŪRINIŲ KONCERTAS

Vilniaus Arkikatedroje Bazilikoje įvyko lietuvių bažnytinės muzikos kūrėjo kunigo Gedimino Sukio sakralinių opusų koncertas. Ši mūsų nacionalinio meno šaka kol kas visuomenė buvo žinoma menkai, daugiausia su ja buvo susipažinę tik specialistai. Dabar talentingi kūrėjai, nesvarbu, ar jie su sutanomis, ar be jų, turi teisę į plačią auditoriją.

Gediminas Sukys mokėsi Kauno kunigų seminarijoje, giedojo klierikų chore, o paskui pradėjo plačiau domėtis muzika. Prasidėjo muzikos kompozicijos teorijos studijos pas kompozitorius Antaną Belazarą, Antaną Virbicką, Algimantą Daunorą. Paskui kunigas ėmėsi ir kūrybos. Jo sąskaitoje — keletas mišių, kantatų, apie 200 giesmių. Kai kurie G. Sukio kūriniai išleisti JAV, o Kristaus Rūpintojėlio mišios pelnė Amerikoje netgi premiją. Dabar Gediminas Sukys — Dusetų parapijos ganytojas klebonas.

Koncerte skambėjo ir kitų kompozitorių kūriniai — K. Vaičionio, K. Račiūno, B. Brazdžionio eilėms parašyti. Juos atliko Šiaulių valstybinis kamerinis choras, dainininkai Giedrė Kaukaitė, Laima Kvasaitė, Emilija Petrokienė, kunigas Jonas Matulionis, Nerijus Petrikas, vargonavo Bernardas Vasiliauskas.

Antanas Juraitis

Panevėžio teritorinės vanden-
tiekio ir kanalizacijos valdybos
kolektyvas nemaža padarė, kad
mieste gerėtų ekologinė padėtis.
Dabar kasdien mieste nutekamo-
jo vandens susikaupia apie še-
šiasdešimt tūkstančių kubinių
metrų: du penktadaliai jo iš pra-
monės įmonių, kiti nutekamieji
vandenys — iš miesto komuna-
linio sektoriaus. Visas buitinis
nutekamasis vanduo yra apvalo-
mas biologinio vandens valymo
įrenginiuose. Pradėjus naudoti
šių įrenginių antrąją eilę, jų pa-
jėgumas pasiekė 71 tūkstantį ku-

AR BUS ŠVARUS NEVĖŽIS XXI AMŽIUJE?

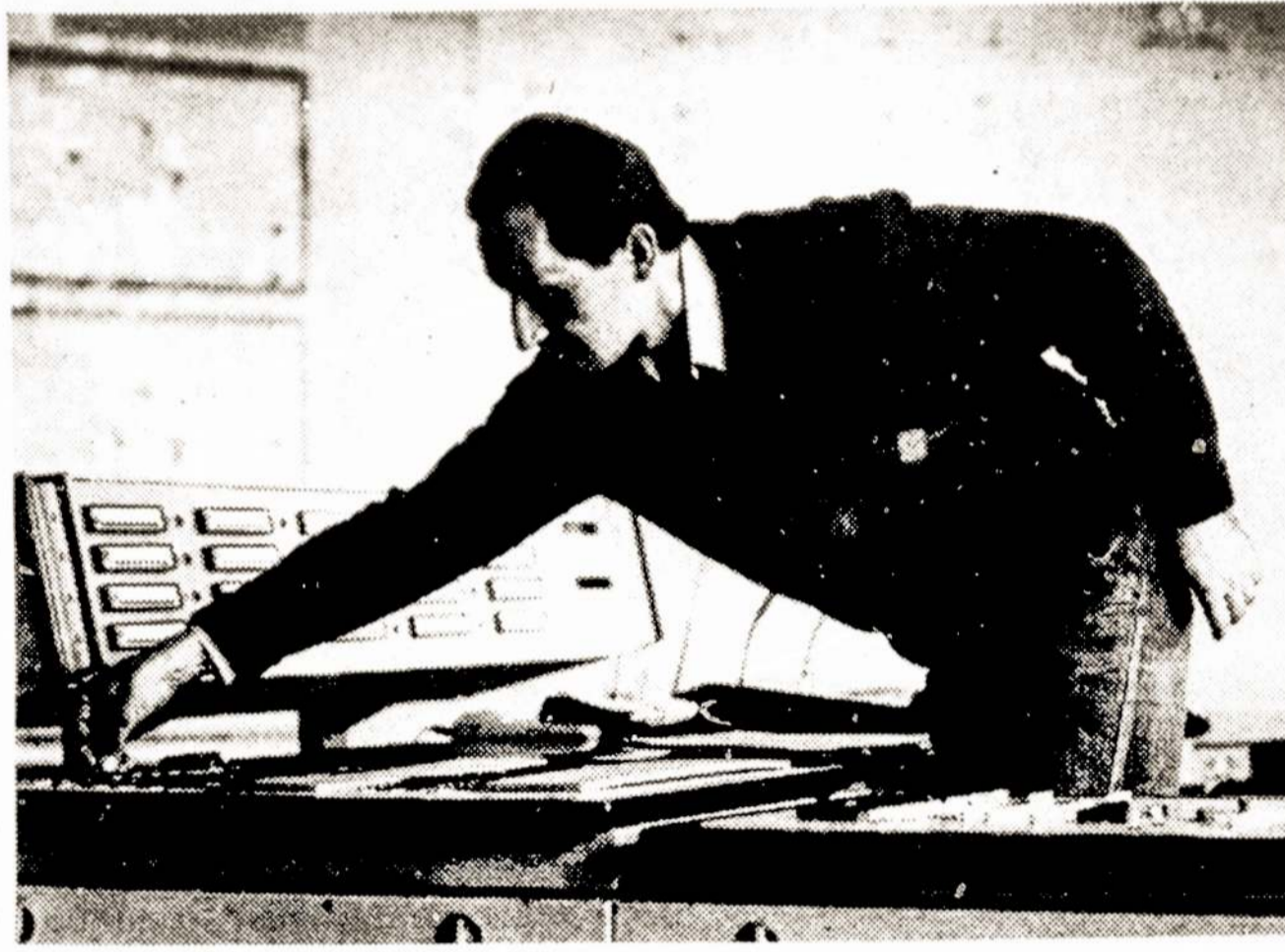
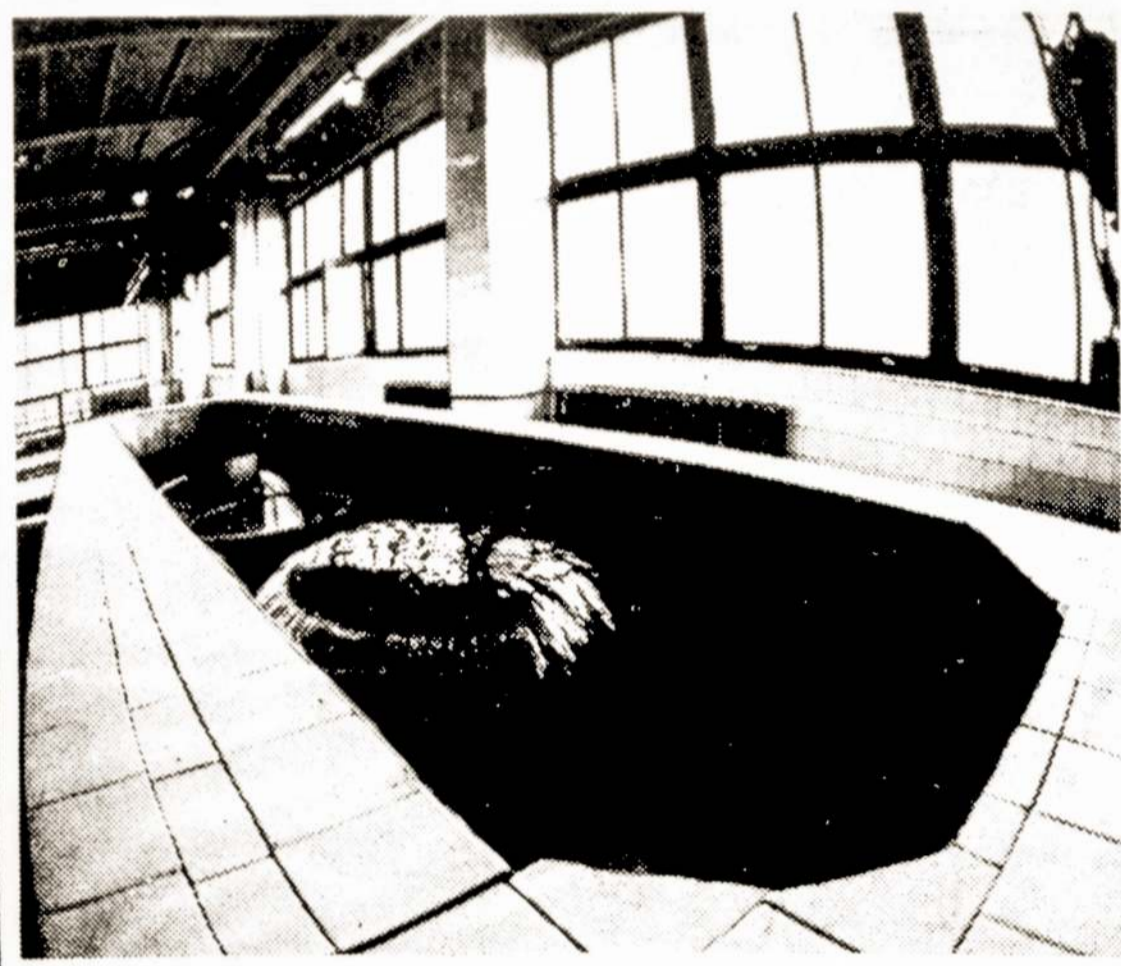
binių metrų per parą.
Tačiau mieste blogai valomas
lietaus nutekamasis vanduo, nėra
vieningos lietaus kanalizacijos
sistemos ir jo šeiminko, stoko-
jama duomenų apie atvirų van-

dens telkinių dumblo užterštumą.
Į miesto valymo įrengimus
kasmet patenka apie dvidešimt
tonų sunkiųjų metalų. Jie susi-
kaupia dumble, kurio nėra kur
panaudoti. Nemažas kiekis sun-

kiųjų metalų valymo procese pa-
tenka į Nevėžį. Problemų dar
daug, tačiau jos sprendžiamos.
Rengiama visaapimanti programa
iki 2005-ųjų metų.

Nuotraukose: (dešinėje) prie
vandens valymo įrengimų išau-
go skulptoriaus Bernardo Bučo
skulptūra „Prisikeliantis Nevė-
žis“; (apačioje) vandens nuge-
ležinimo stotis; vandens filtrų
operatorius Romanas Antoščas
prie distancinio valdymo pulto.

Antano DILIO [ELTA] nuotraukos

Kalbų mokėjimas jungia tautas

įveikiamos neįsveigiamai
kylančius sunkumus, Europos
ekonominės bendrijos šalys
nuosekliai rengiasi 1992 me-
tais visiškai atidaryti savo
sienas. Šitaip bus žengtas dar
vienas ryžtingas žingsnis, sie-
kiant sukurti, taip sakant,
„Europos supervalstybę“. Su
savo parlamentu, iš esmės
viena gyventojų pilietybe,
vienu pinigų vienetu. Eko-
nominės prielaidos susijungti
dvylikai Europos šalių buvo
kuriamos pokario bendradar-
biavimo dešimtmečiais, ku-
rių raida sąlygojo būtinybę
politiškai vienyti.

Tačiau šis procesas neap-
siriboją vien tik ekonomikos
ir politikos sferomis. Jis lie-
čia taip pat kultūros, visų
pirma — kalbos sritis. Tarp
trijų šimtų įvairių programų,
parengtų EEB vadovaujan-
čių organų, yra ir programa
„Lingva“. Jos tikslas — pa-
rengti gyventojus intensy-
vesniam bendravimui, nes
vieningos Europos piliečiai
1992 metais turės teisę lais-
vai persikelti, gyventi ir
dirbti ten, kur panorės. Dėl
to, suprantama, kilo užsienio
kalbų mokymosi problema.

Europos bendrijų komisija
(EBK), parengusi „Lingvos“
programą, siūlo asignuoti jai
įgyvendinti 250 milijonų
ekių (Europos valiutos vie-
netas). Pagal šią programą,
kaip pažymi užsienio spauda,
EEB nariams rekomenduojama
„stimuliuoti jaunimą mo-
kytis kalbų“. Pačioje progra-
moje pabrėžiama, jog kelių
kalbų mokėjimas padės vie-

ningos Europos piliečiui iš-
kilti tarnyboje.

Lingvistinio projekto kū-
rėjams iškilė tam tikrų sunku-
mų, nes jis liečia Europos
jaunimą, visų pirma — mok-
sleivius. Kaip žinoma, EEB ša-
lių švietimo programos, užsie-
nio kalbų mokymosi požiūriu,
smarkiai skiriasi. Antai Liuk-
semburgo mokyklų auklėti-
niai privalo mokėti tris kal-
bas, o Airijos moksleiviai
gali jų nesimokyti, nes tai
savanoriškas dalykas. Kito-
kia situacija Olandijoje. Jo-
je priimta programa, skel-
bianti, jog visi moksleiviai
iki 2000-ųjų metų mokės dvi
užsienio kalbas. Jos dėsto-
mos jau pradinėse klasėse.
Būdami dviejose paskutini-
siose klasėse, moksleiviai pri-
valo laisvai kalbėti angliškai.
Vokiečių arba prancūzų kal-
ba netrukus taps taip pat
privaloma.

Mokėti dvi kalbas iš es-
mės privaloma Portugalijoje
ir Vokietijos Federacinėje
Respublikoje. Būtina mokėti
dvi kalbas ir tiems jauniems
danams, kurie nori stoti į
aukštąsias mokyklas.

Žodžiu, Europos bendrijų
komisijai teko nemažai pasi-
darbuoti, kad suderintų EEB
šalių mokslines programas.
Kiek efektyvi „Lingvos“ pro-
grama, parodys ateitis. Šiaip
ar taip, Europa žengė dar
vieną rimtą žingsnį vieniji-
mosi linkme. Jos piliečiai,
įveikę kalbos barjerą, galės
bendravti laisviau.

V. SARADIS

KUO TIKĖTI?

Dabar dažnai kartojami du
teiginiai: kad religija — liau-
dies opiumas ir kad be tikė-
jimo į Dievą nėra žmoguje
dvasingumo. Mano nuomo-
ne, abu šie teiginiai iš dalies
teisingi ir gerokai perdėti. Ir
štai kodėl.

Seniau bažnyčia visai pa-
trūkdė mokslo vystymąsi, be
kurio rezultatų mes dabar
negalėtume gyventi, net bu-
vo žudomi mokslininkai. Be
to, bažnyčia teigia, kad Die-
vas yra visagalis, jis viską
mato, planuoja. Jei tuo tikė-
ti, tai atrodo, kam dar pa-
čiam žmogui kurti ateitį. To-
dėl tikėjimas stabdo žmo-
nių veiklumą, savarankiškumą,
drąsą. Be to, už dorą
gyvenimą žadama amžina lai-
mė rojuje po mirties. Tai
trūkdo žmonių norą kurti lai-
mę čia, Žemėje.

Tikėjimas gal ir reikalingas
žmonėms, kurie patys nesu-
geba būti dorais ir sąžini-
gais. Tikintieji sako: šventa
bažnyčia, šventa diena, šven-
tas Dievas ir t. t. O kodėl
negalėtų būti: šventa parei-
ga, nepakeičiamas šventas
žodis, gamta — šventovė.

“AUDOS” PRODUKCIJA LEIPCIGE

Cia vykstančioje kasmetinėje
prestižinėje rudens mugėje daly-
vavo grupė Kauno A. Šiaučiu-
naitės gamybinio-prekybinio susivie-
nijimo darbuotojų bei susivieni-
jimo generalinio direktoriaus pava-
duotojas komercijos reikalams A.
Janjauskas. Mugėje kauniečiai
demonstravo savo produkciją, ku-
rią žymi firminis ženklas „Auda“.
Tai — sportiniai kostiumai, suk-
nelės, įvairūs kiti rūbai.

A. Šiaučiu-
naitės susivienijimas
kasmet pagamina įvairių trikotažo
gaminų už 200 milijonų rublių.
Specialistų nuomone, daugiau kaip

O nuo ko priklauso žmo-
gaus dvasingumas? Argi nėra
dvasingas žmogus, kuris
myli savo tautą, artimus, do-
rai gyvena? Argi dėl to būti-
na dar tikėti į Dievą?

Pirmieji išsvaminiai atsi-
rado dar bažnyčios viešpa-
tavimo laikais. Jie buvo baž-
nyčios persekiojami. Tad ne
dėl žmonių erzino, o dėl
jų pačių gerovės mūsų ša-
lyje buvo priimtas Dekretas
dėl bažnyčios atskyrimo nuo
valstybės. Tik blogai, kad
žmonės, kurie šį įstatymą
vykdė, skubėdami uždarinė-
jo bažnyčias, įželdė tikinčių-
jų jausmus.

Tai gi niekas nenori prie-
vartoti. Tad ir dabar nevers-
kime vaikų būtinai tikėti į
Dievą. Lai jie skaitytų įvairias
knygas: ir religines, ir ateis-
tines. Lai stebi gyvenimą ir
padaro išvadas patys. Sąži-
ningumo pavyzdys tegu įjems
būna mūsų — suaugusiųjų
— gyvenimas.

O tikėti pirmausia reikia
žmogaus protu, jo gerumu ir
visiems šito stekti.

S. KARALIUKIENĖ

Kauno rajonas

ausė šios produkcijos atitinka pa-
saulinį lygį ir gali būti eksportuo-
ama į kitas šalis. Jau dabar triko-
tažo gaminius iš Kauno perka
Mongolija, Graikija, Italija, tačiau
rinką reikia plėsti. Tuo tikslu su-
sivienijimo specialistai dalyvavo
mugėje.

Šiuo metu Leipcige tarp susivie-
nijimo įgaliotinių ir įvairių užsie-
nio firmų vyksta derybos, tariama-
si dėl kainų. Matyt, sudaryta seri-
ja kontraktų, už kuriuos gautą va-
liutą kauniečiai planuoja panaudo-
ti gamybai plėsti. **Cepukaitytė**

Vilnius, 1989 m. gruodžio 7 d.

AUDĖJĖLĖS IŠ „AUDĖJO“

Vilniaus verpimo ir audimo fabrikas „Audėjas“ — viena modernių Respublikos lengvosios pramonės įmonių. Baldiniai dekoratyviniai audiniai čia audžiami belgiškais ir prancūziškais staklėmis. Gamybos valdymui pradedama taikyti kompiuterinė technika. Didžiausią paklausą turi

baldinis audinys „Andrius“. Šiomet įsisavinti taip pat nauji audiniai „Regina“ ir „Putinas“ Septyniadešimt procentų baldinių audinių lieka Respublikoje, o trisdešimt keliauja į kitas šalies respublikas. Per devynis šiuo metų mėnesius pagaminta 55 tūkstančiai kvadratinio metrų viršplaninių audinių.

Audinių gamybos rentabilumas šiemet pasiekė 30,6 procento, per devynis mėnesius gauta daugiau kaip šeši milijonai rublių pelno.

Kasmet įmonei gaunant vis daugiau pajamų, čia rūpinamasi darbininkų socialinėmis reikmėmis. Antai neseniai įmoneje įrengti jaukūs poilsio kambariai.

Verpalų kokybę tikrina darbininkė Raisa Liudvinavičienė ir technologė Erika Mikaločienė. Gedimino SVITOJAUS (ELTA) nuotr.

DOCENTO „INDIŠKASIS DIENORAŠTIS“

...Protingas, skvarbus žvilgsnis, ori laikysena, sveikinimui suglausti delnai — tokią Indirą Gandi savo naujojoje drobyje pavaizdavo Vilniaus valstybinio pedagoginio instituto docentas, Lietuvos TSR nusipelnęs mokytojas Zenonas Pilauskas.

— Taip Indijoje sutinkami draugai, bendraminčiai, — pastebi jis. — Tai šios tautos geros valios, kvietimo taikai ir nuosirdžiai bičiulystei išraiška. Siekiu sukurti ne tik įžymios politinės veikėjos, bet, jei taip galima pasakyti, apibendrintą Indijos paveikslą...

Daugiau kaip šešiasdešimt tapybos ir grafikos darbų sudaro Zenono Pilausko „Indiškąjį dienoraštį“. Jo paveiksluose — ir nacionaliniu pasididžiavimu tapęs Raudonasis Fortas, virš kurio Džavaharlalas Neru 1949 metais iškėlė nepriklausomos Indijos vėliavą, ir Laisvės paminklas Delyje, senoji šalies sostinė Agra ir uolinės šventovės Adžantoje ir Eloroje... Iš paveikslų į mus žvelgia Mahatma Gandis ir Rabindranatas Tagorė, legendinis Tilakas — kovotojas už krašto laisvę ir nepriklausomybę. O greta — dešimtys eskizų, padarytų kelionėje po šią tūkstančio

paslapčių šalį. Jie kupini taiklių pastebėjimų, detalių. Indijos matematikas ir vandens nešėja, gyvųjų kerėtojas ir suvenyrų pardavėjas...

Kukloje dirbtuvėje — mažame pedagoginio instituto bendrabučio kambarėlyje — jau nebesutelpa indišką ciklo darbai. Jie dažnai keliauja po Respublikos miestus, eksponuojami kultūros namuose, mokyklose. Neretai kūriniai Indijos tematika papildo docento dėstomo visuotinės istorijos kurso paskaitas, jo — aktyvaus „Žinijos“ draugijos lektoriaus — susitikimus su visuomene.

— Dabar baigiu ciklą darbų „Nuo Nemuno iki Gango“, kuriame noriu atspindėti Lietuvos ir Indijos kultūros istakas ir ryšius, — sako docentas. — Tai bus pasakojimas apie Lietuvos ir Orisos valstijos bendradarbiavimą, apie keliautoją ir antropologą Antaną Pošką, pirmąjį lietuvių, dar 1929—1936 metais aplankiusį Indiją, studijavusį Bombėjaus universitete, apie senojo sanskrito ir lietuvių kalbos artimumą, kurį savo knygoje „Indijos atradimas“ pažymėjo Džavaharlalas Neru.

P. Rakauskas

Pirmasis nepriklausomas universitetas

Vytauto Didžiojo atvaizdas, simbolizuojantis lietuvių tautos stiprybę bei laisvės troškimą, aukštai iškeltas Kauno muzikinio teatro scenoje. Į jį su viltimi žiūri čia susirinkę žymūs pasaulio kultūros, švietimo ir mokslo veikėjai, iš užsienio atvykę tautiečiai, gausus žmonių būrys. Iškilmingai skamba žodžiai, skelbiantys apie mokslo metų pradžią Vytauto Didžiojo universitete.

Prabėgo beveik 40 metų nuo tos dienos, kai nustojo gyvavusi ši Kauno aukštoji mokykla. Iš praeities, 1989 m. gruodžio 7 d.

džių buvo pakeistas universiteto pavadinimas, o po to jis buvo reorganizuotas į Politechnikos ir Medicinos institutus.

Sunku šiandien pervertinti šios modernios humanitarinio fundamentalaus pobūdžio mokslo įstaigos atkūrimo reikšmę. Čia mokysis ir dėstys žmonės nepriklausomai nuo savo įsitikinimų, religinių pažiūrų. Universitetas savarankiškai bendraus su panašaus profilio užsienio aukštosios mokyklomis, keisis dėstytojais studentais.

Atgimstanti Lietuva šiandien

TAUTOS MENININKUI ATMINTI

Visa Lietuva žino Vinco Svirskio vardą. Reto talento ir tauraus likimo, savamokslio liaudies menininko, dievadirbio vardą. Nedaug išliko jo kūrinių — vos keli jo darbo kryžiai ir koplytstulpiai Nevėžio krašte. Vos du berymo jo gimtosios Krekenavos apylinkėse. Dar devynis turi surinkęs kitas pasišventęs savo pareigai žmogus Paberžės dvasinis ganytojas Stanislovas Dobrovolskis. Drožinėti ažuolai vėl įžengia į Lietuvos peizažą, vėl džiugina pakeleivio akį. Turbūt juos galima palyginti su Vinco Svirskio dvasiniu testamentu.

Tačiau panevėžietis liaudies menininkas K. Nemanis su sūnumi sumanė dar unikaliau pagerbti liaudies menininko, per savo gyvenimą išdrožusio du šimtus medžio skulptūrų ir kryžių, atminimą. Vinco Svirskio gimtosiose vietose — Burvelių kaime įjėdu sumanė pastatyti koplytstulpių ansamblį. Visai greta — Glitėnai, kur krekenaviškiai, atiduodami duoklę nemariam Vinco Svirskio talentui, pastatė paminklinį akmenį, primenantį, kad čia 1835 metais gimė lietuvių tautos menininkas.

Be galo dailiame gamtos kampelyje — Burveliuose iškilę koplytstulpiai papildys ženklus, menančius mūsų širdyse Vinco Svirskio atminimą.

Venantas Pečellonis

kaip niekada reikalingi visapusiški specialistai, turintys pakankamai profesinių žinių bei igūdžių ir nuolat keliančių savo dvasinę kultūrą. Todėl humanitariniai dalykai po šešias valandas per savaitę bus dėstomi ir ekonomikos bei tikslųjų mokslų fakultetų studentams. Užsiėmimai universitete vyks keturias dienas per savaitę, o kitos dienos bus skirtos savarankiskam darbui.

Antanas Puidokas

“RAUDONKOJIS RAUDONSNAPIS”

Neseniai „Vyturio“ leidykla V. Kudabos knyga „Nemune, Nemune“ pradėjo leisti naują „Tėviškės“ seriją. Šią vasarą pasirodė jos tęsinys — prityrusio gamtininko ornitologo Selemo Paltanavičiaus knyga „Raudonkojis raudonsnapis“. Iš pavadinimo galima suprasti, kad tai pasakojimas apie visų Nemuno krašto gyventojų mylimą paukštį — baltąjį gandrą.

Kiek gandrų yra Lietuvoje? Kuo jie minta? Kokio dydžio būna patinas, patelė, jaunikliai? Kur ir kaip gandrai įsikuria? Į šiuos ir kitus klausimus knygoje įtaigiai ir vaizdingai atsako autorius.

Sunku papasakoti, kiek visokių idomųjų yra pririnkęs ir į knygą sudėjęs S. Paltanavičius. Skaitai ir, atrodo, jauti tą nerimą, kurį patiria gandrai, lukuriuodamas savo pačios, matai — kaip rudeniop paukščiai pulkuojasi ir maždaug du mėnesius skrenda Afrikos link per Baltarusiją, Vengriją, Bulgariją, Rumuniją, Siriją, Egiptą, Etiopiją, girdi — kaip kleketuoja savame lizde gandrai, maitindami savo mažylius.

S. Paltanavičiaus pasakojimą knygoje palydi ir spalvingos foto nuotraukos. Šis autoriaus darbas dar kartą parodo didžiulę pagarbą šiam paukščiui, reiškiamą nuo senų senovės mūsų krašte. „Kaip nuostabu, kad yra tokia vieta, kurioje gandrai gali jaustis laimingi ir dovanoti laimę žmonėms...“

Arnas Pocius

MAŠINA, KOKIOS DAR NEBUVO

Geriausiams pasaulinės rinkos pavyzdžiams prilygsta koordinatinė matavimo mašina, kurią sukūrė Eksperimentinio metalo pjovimo staklių mokslinio tyrimo instituto Vilniaus filialo ir jo „Precizikos“ gamyklos specialistai.

...Ant mašinos darbo stalo — sudėtinga detalė. Spragtelį jungiklis, ir jautrus, panašus į adatėlės elementai pagal programą pradeda tikrinti detalių paviršius. Praeina nedaug laiko, ir spausdinimo įrenginys pateikia mazgo matmenų „protokolą“. Jame užfiksuoti ir mažiausi nukrypimai nuo etaloninio pavyzdžio. Tai, ką mašina padarė per nepilną valandą, grupė metrologų galėtų atlikti tik per kelias dienas.

Aprūpinta „elektroninėmis smegenimis“, mašina bus naudojama precizinių staklių, prietaisų, lankstųjų sistemų gamyboje, — šakose, lemiančiose liaudies ūkio technikos pažangą. Vienu metu ji gali matuoti tūkstantį taškų, o matavimo tikslumas siekia kelis mikronus. Labai svarbu ir tai, kad visos darbo operacijos — matavimas, sudėtingi geometriniai apskaičiavimai, matavimo rezultatų įvertinimas atliekamas praktiškai be žmogaus pagalbos.

Matavimai mūsų dienomis — viena iš masinių technologinių operacijų. Jiems atlikti Lietuvoje dabar sunaudojama daugiau kaip dešimtadalis viso darbo. Naujoji mašina, įgalinanti automatizuoti matavimo operacijas, padės sumažinti šias sąnaudas ir gerokai paspartinti pažangios technikos gamybą. Beje, pasaulyje yra tik dvidešimt firmų, kurios išleidžia panašias koordinatinio matavimo mašinas.

Romas Čėsna

Geriau nepasakyti visko, negu pasakyti per daug.

L. Tolstojus

Didieji žmonės — išdidūs, mažieji — pasipūtę.

19. Baironas

LANKESI ČIKAGOJE

Šeštojo Mokslo ir Kūrybos simpoziumo metu, vykusio Padėkos dienos savaitgalyje, Čikagoje lankėsi Lietuvos TSR konsulas prie TSRS ambasados Washingtono Voldemaras Končas, taip pat ir "Moscow News" korespondentas prie Jungtinių Tautų Jonas Lukoševičius su žmona Banga.

Tenka pažymėti, kad J. Lukoševičiui Valstybės departamentas leido iš New Yorko atvykti automobiliu, kas anksčiau per daugelį metų tokio rango tarybiniam žmogui nebūdavo leistina. Ar ir diplomatams toks buvęs suvaržymas panaikintas — nežinia. Konsulas V. Končas iš Washingtono atvyko lėktuvu.

Kors.

ZVILGSNIS IS PAUKŠČIO SKRYDŽIO

Kai Biržų aviacijos technikos sporto klubas nusipirko iš Lietuvos civilinės aviacijos valdybos lėktuvą AN-2, daugelis biržiečių turbūt pagalvojo, kad jis bus skirtas treniruotis parašutininkams. Tačiau netrukus miestą apskriejo žinia, kad sportininkai atidarė naują oro trasą. Už mokesčių turistus, biržiečius naujasis lėktuvas ir pilotai skraidina po vaizdingas Biržų apylinkes. Daugeliui įdomu — ne tik svečiams — pamatyti savo gimtąjį miestą iš paukščio skrydžio.

Dabar Lietuvoje vis mažiau AN-2 tipo lėktuvų beturi tradicinio darbo — tręšti iš oro laukus. Šis būdas mūsų mažoje respublikoje pripažintas anaiptol ne ekologišku. Tad civilinės aviacijos valdyba ėmė šiuos lėktuvus nuomoti, pardavinėti. Štai dalis jų išnuomota Lenkijos liaudies respublikos žemdirbiams, dalis naudojama turistiniams tikslams. Sakysim, mėškeriojai dabar gali išsinuomoti lėktuvą nusukti pažuvauti į Kolo pusiasalį, keliautojai — nuvykti į sunkiai prieinamus TSRS rajonus.

Danielius Luinys

VYKSTU Į LIETUVĄ PASIDAIRYTI

Amerikos didžiojoje spaudoje, netgi ir lietuviškuose laikraščiuose, kiek čia mes jų turime, pranešimai bei komentarai kas dabar Lietuvoje darosi ne vienam Amerikos lietuviui kelia daugiau ar mažiau konfūzą.

Visiškai nebesitikėjau, kad sulaukusiam 80 metų seniui beteks nuvykti į tėvų žemę aplankyti gimines, draugus bei pažįstamus. Tačiau troškimas pamatyti iš arti kas ten darosi, abejones leisti į tokią ilgą kelionę nugalėjo.

Todėl, mieli skaitytojai, atleiskite, jeigu mano viešėjimo metu Lietuvoje laikraščio ėjimas nutrūks. Redaktorius S. J. Jokubka

DĖKOJA ANNA JOKUBKIENĖ

Kaip daugeliui yra žinoma, Anna Jokubkienė per pastaruosius trejus metus turėjo pergyventi net keturias operacijas. Sulaukusiai 85-erių metų nebuvo lengva, bet ją gairino tomis sunkiomis dienomis draugių bei draugų asmeniškos ir laiškučiais užuojautos ir linkėjimai atsistoti ant kojų.

Anna Jokubkienė nuoširdžiai prašo padėkoti visoms ir visiems, kurie ją lankė, kėlė nuotaiką, džiugino, jog ramentais ramsėiotis anksčiau ar vėliau nereikės.

Jos vyras

LINKSMŲ ŽIEMOS ŠVENČIŲ, LAIMINGŲ NAUJŲJŲ METŲ

VITO A. PAJAUJIS
Chicago, Illinois

SVEIKINAME

Sveikiname VLADĄ BARFISĮ, šių metų spalio 29 dieną sulaukusį 90 metų amžiaus.

Linkime jam stiprios sveikatos ir sėkmės sulaukti 100 metų.

Su pagarba ir meile,

ALGIRDAS, OLGA ir ANTHONY GRINKUS
Vancouver, British Columbia, Canada

SVEIKINAME SU ŽIEMOS ŠVENTĖ MIS IR NAUJAIS METAIS

savo gimines draugus, drauges ir pažįstamus čia JAV bei Tarybų Lietuvoje ir Kanadoje.

EDWARD ir FRANCES JORDAN
Chicago, Ill.

ŽIEMOS ŠVENČIŲ PROGA

Sveikiname visus draugus, pažįstamus, prietelius J. A. V., Kanadoje ir Lietuvoje.

Linkime visiems geros sveikatos, laimės asmeniniame gyvenime, ryžto, energijos, sėkmės visuomeninėje veikloje.

Lai Naujieji 1982-ji Metai neša per pasaulį taiką ir tautų draugystę!

LITHUANIAN SENIOR CITIZENS CLUB
VALDYBA ir NARIAI
St. Petersburg, Fla.

ŽIEMINIŲ ŠVENČIŲ PROGA

Nuoširdžiai sveikinu gimines, draugus, ir bičiulius čia Amerikoje ir Lietuvoje.

Linkiu sveikatos ir sėkmės gyvenime su ateinančiais metais. Lai jie būna taikos ir draugystės metai.

NELLIE VENTIENĖ
Richmond Hill, N. Y.

LINKSMŲ ŠV. KALĖDŲ IR LAIMINGŲ NAUJŲJŲ METŲ

Sveikiname visus draugus ir "Vilnius" skaitytojus čia Amerikoje ir Lietuvoje. Linkime visiems geros sveikatos, ilgo gyvenimo ir džiaugsmo.

NELLIE DE SCHAAF
LOUIS DE SCHAAF

Žiemos švenčių proga

Sveikiname visas savo draugijos nares, jų šeimas, draugus ir bičiulius bei visus pažangius laikraščius ir jų darbuotojus, taipgi visus taiką mylinčius žmones šioje šalyje ir Tarybų Lietuvoje.

Visoms ir visiems linkime laimingų ir darbinių ateinančių metų!

AMERIKOS LIETUVIŲ MOTERŲ KULTŪROS

DRAUGJA ir jos VALDYBA

Chicago, Illinois

LIŪDNAS

Mirusio

Vinco J. Stankaus

PRISIMINIMAS

Jis mirė 1973 metų gruodžio 17 dieną. Jau 7 metų kaip liūdžiū be Jo, niekaip negaliu pamiršti ir niekad Jo nepamiršiu.

Išėkis, Vinceli mano mylimas. Tu dirbai žmonijos gerovei, o aš pasilikau našlaitėlė Tavo žmonelė, gyvendama gražaus mudvieju šeimyniško sugyvenimo prisiminimais, turiningomis tomis mūsų dienomis.

E. Stankus
Miami Springs, Fl.